

شناخت

سیرت‌های مکی و مدنی قرآن

محمد کاظم بهار (مفسرین)

شیراز ۱۳۹۳

سرشناسه : پور حسین، محمد کاظم، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور : شناخت سوره های مکی و مدنی قرآن /
تالیف محمد کاظم پور حسین.
مشخصات نشر : شیراز: طلوع شرق، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری : ۹۶ ص.
شابک : 978-600-92511-7-9
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
پادداشت : کتابنامه.
موضوع : قرآن -- شان نزول
موضوع : قرآن -- سوره ها و آیه ها، خواص
رده بندی دکن : ۱۳۹۲ ش ۹ پ ۴ / ۷۰ BP
رده بندی دیسی : ۱۵۲/۲۹۷
شماره کتابشناختی ملی : ۳۳۷۶۳۷۷

شناخت سوره های مکی و مدنی قرآن

مؤلف: محمد کاظم پور حسین

ناشر: طلوع شرق

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: میثاق

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۳

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

شابک: 978-600-92511-7-9

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۵۱۱-۷-۹

نشانی: شیراز- خیابان انقلاب (نادر) - نبش پارک انقلاب- مجتمع رز - طبقه اول - ۱۴

تلفن: ۲۳۴۴۷۷۵-۲۳۴۴۷۷۲-۰۷۱۱

انتشارات طلوع شرق

آدرس سایت: www.toloushargh.com ایمیل: info@toloushargh.com

کد پستی: ۷۱۶۳۷-۶۶۵۱۷

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه، نمایش در اینترنت و... برای ناشر محفوظ است و نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع می باشد.

نشانه های اختصاری

ردیف	نشانه	مفهوم
۱	بی تا	بدون تاریخ
۲	بی نا	بدون ناشر
۳	ج	جلد
۴	ر.ک	رجوع کنید به
	(ص)	صلی الله علیه واله
۶	ص	صفحه
۷	ص	صفحات
۸	(ع)	علیه السلام
۹	م	میلادی
۱۰	هـ ش	هجری شمسی
۱۱	هـ ق	هجری قمری
۱۲	/	سوره آ

مقدمه ی ناشر

همچنان که خالق هستی، فیاض علی الاطلاق است کتاب او که مجموعه ای از «شناخت ها و روش ها» در قالب وحی است، سرچشمه ی فیضی است که در بستر وجود ما سرازیر می شود.

این آیات و سوره گاهی در مکه و زمانی در مدینه بر قلب و روح ملکوتی امیر اکرم (ص) نازل شده و هر کدام با توجه به شرایط، حوادث و رخدادهای، شأن نزولی دارد که دانستن آن ها، به فهم مقصود خداوند از این آیات بسیار کمک می کند.

قرائت، ترجمه و تفهیم هر کدام لذت خاصی دارد که زمینه را برای «زندگی قرآنی» ما فراهم می آورد. شناخت مکان نزول قرآن نیز در این عرصه، شناخت ما را نسبت به آن گرایش داده و زمینه ی آشنایی ما را با این کتاب الهی بیشتر می کند.

نویسنده ی محترم کتاب حاضر، با تلاش و کوشش تحسین برانگیز، برآن شده است تا ابعاد مختلف محل نزول قرآن به صورت کمی و کیفی به رشته ی تحریر درآورد و با استعانت از خداوند بران موفق شده است. انتشارات طلوع شرق، اینک این کتاب را به خوانندگان عزیز تقدیم می دارد باشد که از دعای خیر شما بهره مند باشیم. صدگان به عالم وحی، گوارای وجودتان.

و ما توفیقی الا الله

مدیر انتشارات طلوع شرق

محمد مهدی جعفری زاده

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	مقدمه
۱۵	فصل اول : اقوال در باره مکی و مدنی
۱۷	۱- مدنی لغوی مکی و مدنی
۱۹	۲- معنای اصطلاحی مکی و مدنی
۲۲	۳- سخن زرقانی درباره مکی و مدنی
۲۳	۱-۲- اصطلاحات مدنی از چه زمانی آغاز شد
۲۴	۱-۵- سخن والقباسی بپوری
۲۷	فصل دوم : قواعد مکی و مدنی
۲۹	۲-۱- چند قاعده درباره مکی و مدنی
۳۳	۲-۲- خصوصیات کلی و اعمیای مکی و مدنی
۳۵	۲-۳- خصوصیات شایع آیات و سوره های مکی و مدنی
۳۵	۲-۴- خصوصیات کلی و قطعی آیات و سوره های مکی و مدنی
۳۷	۲-۵- خصوصیات شایع آیات و سوره های مدنی
۳۸	۲-۶- فوائد شناخت آیات و سوره های مکی و مدنی
۴۰	۲-۷- تعداد سوره های مکی و مدنی
۴۷	۲-۸- سوره های مورد اختلاف
۴۹	۲-۹- انواع سوره های مکی و مدنی
۵۱	فصل سوم : اولین و آخرین سوره
۵۳	۳-۱- اولین سوره نازل شده
۵۶	۳-۲- آخرین سوره نازل شده
۵۷	۳-۳- ترتیب نزول سوره های قرآن
۶۶	۳-۴- نظر علامه طباطبائی درباره ترتیب نزول سوره ها
۶۶	۳-۵- نظر مهندس بازرگان درمورد ترتیب نزول سوره ها
۷۳	۳-۶- جداول اسمی سالها و سوره های نازل شده در هر سال
۷۳	جدول شماره ۱
۷۶	جدول شماره ۲
۷۷	جدول شماره ۳
۷۹	شکل ۱

۸۲	جدول شماره ۴
۸۷	نتیجه
۹۱	کتابنامه

www.ketab.ir

مقدمه

« وَ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَ هُدًى وَ رَحْمَةً وَ بُشْرَى لِّلْمُسْلِمِينَ »^۱

ما بر تو کتاب قرآن را نازل کردیم که بیانگر هر چیزی است و هدایتی

و رحمتی و بشارتی است برای مسلمانان.

حمد و سپاس مخصوص خداوندی است که ، هستی، بوجود او استوار است و وجود ازخوان کرم او، برخوردار ، آدمیان را به نعمت عقل، اشرف مخلوقات داده و تاج (و لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ) ^۲ را بر سر او نهاده . انسان ها را با ارسال رسل و پیغمبری و با انزال کتب هدایت فرمود. تا کیست که از این دو نعمت عظمی بهره ، و خود را در ورطه هلاکت نیفکنده. از میان رسولانش محمد (ص) را خاتم آنس و از میان کتابهای آسمانی ، قرآن را جاوید و معجزه ختمیه قرار داده است .

قرآن را با آیات مکی و مدنی متقن ساخته . هر کس به اندازه توانایی خویش از آن سود بسته و نا باوران را خذلان و خواری رسیده هر صاحب دلی با دید خود آیات مکی و مدنیش نظر افکنده و در این زمینه سخنی به زبان آورده .

۱ . نحل / ۸۹

۲ . اسراء / ۷۰

ما نیز برآن شدیم تا از آنچه گفته و نوشته اند مطالبی را هرچند مختصر گردآوری نموده و تقدیم به علاقه مندان نمائیم، بیاشد که مورد قبول درگاه احدیت قرار گرفته و توشه آخرتی برای این حقیر منظور فرموده . اما شیوه کار را بدین صورت قرار دادیم که تمام مطالب را در سه فصل خلاصه نمودیم به این صورت که در فصل اول، ابتدا معنای لغوی و اصطلاحی مکی و مدنی را بیان نموده و بدنبال آن سخن یکی از علمای علم قرآن را در این باره و اینکه اصطلاح مکی و مدنی از چه زمانی آغاز شد و عنایت به دیگر از علما را نقل نموده ایم .

در فصل دوم، آنچه تا کنون در باره مکی و مدنی بودن سوره ها بیان داشته، سپس خصوصیات کلی و قطعی سوره های مکی و مدنی و خصوصیات شایع این سوره ها را با توجه به گفته های علما و دانشمندان علوم قرآنی نقل کرده ایم. بدنبال این ویژگی ها، فوائد شناخت آیات و سوره های مکی و مدنی و تعداد آنها را هم چنین سوره هایی از قرآن کریم که درباره مکی و مدنی بودن آن اختلاف است و در پایان این فصل انواع سوره های مکی و مدنی را متذکر شده ایم.

فصل سوم را به اولین و آخرین سوره نازل شده و همچنین ترتیب نزول سوره ها و سپس نظر مفسر بزرگ قرآن (علامه طباطبائی) درباره ترتیب نزول سوره ها و هم چنین نظر مهندس بازرگان را که از طریق مسائل ریاضی به این موضوع نگریسته اند. بیان داشته ایم. بدنبال این مطالب اقدام به ترسیم جدولهایی درباره اسامی سالها و سوره های نازل شده در

هرسال و محاسبه تعداد کلمات و آیات و طول متوسط آیات نازل شده و ردیف بندی سوره های قرآن برحسب طول متوسط آیات و نموداری درباره ترقی طول متوسط آیات و سوره ها و دوران های متفاوت نزول آیات و سوره های قرآن را بیان داشته ایم . و مقایسه ای نیز دراین زمینه انجام گرفته و در پایان نتیجه کلی این مباحث به رشته تحریر درآمده است .

اما منابعی که در انجام این تحقیق مورد استفاده قرار گرفته اند را می توان به چند دسته تقسیم بندی کرد که عبارتند از :

۱- کتاب های تفسیر مهم شیعه و سنی مانند مجمع البیان، کشاف- المیزان و ...

۲- فرهنگ های لغت مانند معجمات راغب، لسان العرب، منجد الطلاب و ...

۳- کتاب هایی که در زمینه علوم قرآنی نگاشته شده ، مانند، البرهان، زرکشی، الاتقان سیوطی، مآهل العرفان ررقانی و ...

۴- کتاب های متفرقه دیگری که در زمینه مسائل قرآنی نگاشته شده ، مانند، سید محمد باقر حجتی، سید محمد باقر حجتی، سید علی دزفولی و ...

درخاتمه از خداوند متان مسألت دارم که این حقیر را توفیق دهد تا بتوانم در مورد دیگر مسائل قرآنی نیز تحقیقاتی هرچند به طور مختصر انجام دهم و از خوانندگان عزیز نیز می خواهم که در رفع اشکالات و ایراداتی که از مطالعه این تحقیق به نظرشان می رسد بنده را ارشاد و راهنمایی فرمایند.

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته

محمد کاظم پورحسین